

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו, ה'תשל"ד

חלק א – יוצא-לאור לש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

הי' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' חיים ב"ר יוסף ע"ה

צימענד

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע

ומנהל ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש בעיר באסטאן

קרוב לשבעים שנה

פעל במסירה והצליח לחנך אלפי תשב"ר בדרך התורה

והעמיד תלמידים הרבה

נפטר בשבת קודש יום שמיני דעשי"ת ה'תשפ"א

ת' נ' צ' ב' ה'

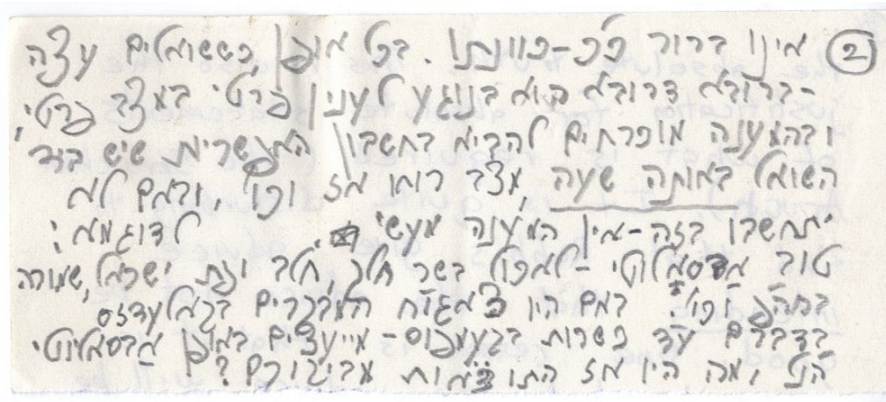
נדפס על ידי ולזכות משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

(4) וימשיך כאן – ולאט לאט יוסיף גם בשאלותיו, באם תהיינה במוחו – ויצליח ללכת מחיל אל חיל, כנ"ל.

(4): במכתבו מסתפק אם ימשיך את לימודיו במקום אחר – היכן שלדבריו ייתכן וידעו בטוב יותר איך לענות על שאלותיו; אך – כותב הוא – יש לו קשר עם ליובאוויטש, ואין לו סיבה מיוחדת לעזוב, ובינתיים – מסתדר הוא ע"י ששואל כמה שפחות שאלות, ונמנע מקבלת עצות, אם כי, כמובן, אין זה מהווה פתרון ראוי; ובמילא – שואל – "היכן אני ממשיך מכאן?". – בהמשך לכותבו שיש לו "קשר עם ליובאוויטש" – כתב רבינו (כבפנים). ((4)

חלק ממענה הנ"ל בגוכתי"ק – מוקטן מהגודל המקורי

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולכתיבה וחתימה טובה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. בקשתו שילוח הירחונים וכיו"ב נמסרה להמרכז לענייני חינוך ובטח
ימלאוה.

ב

[היתשכ"ג"ד ?]

(1) בטח לא failure כ"א מפני שכטבע כל בני"א, העלי והלימוד הם דרגא
אחר דרגא. ובודאי גם הוא ילך מחיל אל חיל.

(2) אינו ברור כ"כ – כוונתו. בכל אופן, כששואלים עצה – ברובא
דרובא הוא בנוגע לענין פרטי במצב פרטי, ובהמענה מוכרחים להביא בחשבון
האפשרויות שיש ביד השואל **באותה שעה**, מצב רוחו אז וכ"ו, ובאם לא יתחשבו
בזה – אין המענה מעשי.

לדוגמא: טוב אַבסאָלּוּטִי – לאכול בשר חלק, חלב ופת ישראל, שמורה
בחה"פ וכ"ו. באם היו צאגו"ח המבקרים בקאָלעֶדזֶס בדברים ע"ד כשרות
בקעמפּוּס – מייעצים באופן אַבסאָלּוּטִי הנ"ל, מה היו אז התוצאות מביקורם?
(3) אשר זהו פרט מכו"כ פרטים – שכולם יחד הם סדר חיים ע"פ
אמונה. או (באם זהו מצוה בפ"ע) – שזהו מצוה שמאמין בה כבכל המצות.

ב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו – באנגלית – של א' שנתקרב לתומ"צ בעקבות אותם
פגישות, ביקורים ושבתונים שאורגנו ע"י צאגו"ח (נ.י.) עבור סטודנטים.
(1): במכתבו – שלפני שנתיים קיבל את ההצעה: להתחיל תיכף בקיום תומ"צ, כשההבנה
והאמונה – יבואו עם הזמן; והנה, כעבור שנתיים מאז – זמן מספיק לנסיון הוגן –
התוצאות הן, כפי שרואה אותן, ערכוב של הצלחה וכשלון.
failure = כשלון.

ילך מחיל אל חיל: ע"פ תהלים פד, ח.

(2): במכתבו מגולל ע"ד הקושי שלו בקבלת עצות שאינן, לפי דבריו, אמת אבסולוטית
וטוב אבסולוטי, ומורדר מהעובדה שרואה רבנים אשר בידועין נותנים עצות מסוג הנ"ל.
צאגו"ח המבקרים בקאָלעֶדזֶס: אשר ע"י א' מביקורים אלו – כנ"ל – נתקרב הנמען
לתומ"צ.

(3): במכתבו שואל – מה עליו לענות [כאשר נשאל הוא, כנראה, אודות פרטי ההנהגה
הקשורים בקיום התומ"צ], בשעה שלמרות שיש לו אמונה כללית – לא מתקבל אצלו עצות
בנקודות מסוימות; לעת עתה, ממשיך הנמען, נמנע הוא מלענות "כן" או "לא", אלא "כך אני
עושה". – בהמשך לשאלתו "מה עליו לענות" – כתב רבינו (כפנים (3)).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק
ראשון מהתוועדות ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו, ה'תשל"ד, הנחה בלתי
מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ תולדות).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק כף מ"ח, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

הוספה

א

בי"ה, ט"ו אלול תשי"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום שהוכפל בו כי טוב, בו כותב ע"ד הקישוים שישנם בהנוגע ליהדות בעיר בה דר, ולפלא שאינו מזכיר מה שהוא עושה בפועל בהנוגע להטבת המצב, וכן בני משפחתו וכל אלו שהשפעתו עליהם החרדים לדבר ה' ונמצאים בסביבה האמורה, שהרי אין אתנו יודע עד מה, ואפשר שזוהי הכוונה עליונה שהם יהיו השלוחים לעשות דוקא בעיר זו דירה לו יתי' ע"י עניני תורה ומצותי, וכידוע דרשת רז"ל בגודל הענין דלהוציא יקר מזולל דוקא וכמרז"ל ביתרון האור מתוך החשך דוקא, והרי ידוע הוראת רבותנו נשיאנו הק' טובה פעולה אחת מאלף אנחות, ובפרט שהדין מפורש הוא בתשוב"כ ובתורה שבע"פ, הוכיח תוכיח את עמיתך ופירשו רז"ל שהוא עד כדי נזיפה ועד כדי קללה ועד כדי הכאה, ויהי רצון שעכ"פ מכאן ולהבא יעשה בזה ככל האפשרי, ויהי בהצלחה, ומובן שפעולתו בהנ"ל ובכלל בעניני תורה ומצות והוספה בהם, הן הצנור והכלי לקבלת ברכות השי"ת בהמצטרך לאדם ולו ביחוד בהנוגע לשידוך טוב בגשמיית וברוחניות גם יחד.

בטח יודע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא, כמובן בלי נדר, ומועתק בשולי הגליון כתבת הרב ושוי"ב — שי — דאני"ש הדרים ב... , שבטח בחפץ לב ייעצוהו בכל הנ"ל באם ישאלם.

א

מיום שהוכפל בו כי טוב: ראה פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).
החרדים לדבר ה': ע"פ ישעי' סו, ה.
אין אתנו יודע עד מה: ע"פ תהלים עד, ט.
דירה לו יתי': ראה הנחומא נשא טז. בחוקתי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
דרשת רז"ל בגודל הענין דלהוציא יקר מזולל דוקא: ירמ"י טו, יט. ב"מ פה, א.
וכמרז"ל ביתרון האור מתוך החשך דוקא: קהלת ב, יג. וראה זח"ג מז, סע"ב. תניא פכ"ו. ובכ"מ.

הוראת רבותנו נשיאנו הק' טובה פעולה אחת מאלף אנחות: לקו"ד ח"ב שנה, א. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרות שפ"ג; תסו (ע' ע; ע' עב; ע' רכו). חט"ז אגרת וקנב (ע' תלו — נעתק ב"היום יום" ח אדר שני). ובכ"מ.
הוכיח תוכיח את עמיתך: קדושים יט, יז.
ופירשו רז"ל שהוא עד כדי נזיפה .. קללה .. הכאה: ערכין טז, ב.

בס"ד. שיחת ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ בנוגע לשבת מברכים החודש, שנוסף על נקודות המשותפות מצד הענין הכללי של שבת מברכים שהוא בשוה בכל חדשי השנה, ישנם גם ענינים מיוחדים בשבת מברכים של כל חודש, ובנדו"ד, חודש כסלו, שבא לאחרי החדשים תשרי ומרחשון.

וכיון שסדר החדשים, שחודש כסלו בא לאחרי החדשים תשרי ומרחשון, הו"ע שנקבע ע"י הקב"ה, בודאי יש בזה הוראה בעבודת ה', במכ"ש מזה שבכל ענין שבעולם יש הוראה בעבודת ה', ועאכו"כ שבסדר החדשים יש הוראה בנוגע לאופן ההנהגה בעולם ע"פ תורה.

ב. חודש כסלו הוא החודש השלישי מחודש תשרי — בדוגמת חודש סיון שהוא החודש השלישי מחודש ניסן.

ובהקדים — שכיון ש"ארבעה ראשי שנים הם"², וביניהם אחד בתשרי ואחד בניסן, הרי מובן, שיש ענינים שבהם תשרי הוא ה"ראש", ויש ענינים שבהם "ניסן" הוא ה"ראש"; ובהתאם לכך ישנו גם החילוק בנוגע לחודש השלישי — שכסלו הוא חודש השלישי מתשרי, וסיון הוא חודש השלישי מניסן.

והענין בזה — כידוע ומבואר בכ"מ³ בנוגע לחילוק שבין ניסן לתשרי, שניסן הוא הקו דמלמעלה למטה ותשרי הוא הקו דמלמטה למעלה, וכמרומו גם בשמות החדשים, שניסן נקרא "חודש האביב", שהאותיות אב(יב) הם כסדרם, מלמעלה למטה, ואילו ב"תשרי" האותיות הם בסדר הפוך: ת' ש' ר', מלמטה למעלה.

ולהעיר, שגם בסדר העבודה מלמטה למעלה יש צורך שתהי' תחילה נתינת כח מלמעלה שע"ז תוכל להיות העבודה מלמטה למעלה, כידוע בענין "מי הקדימני ואשלם"⁴, אבל אעפ"כ, העיקר בזה היא עבודת

1) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. ואילך). וש"נ.
וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
2) ר"ה בתחלתה.
3) ראה שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח פכ"ז, ב.
כסלו תשל"ל בתחלתה (תו"מ חני"ח ע' 277

ועד"ז בכל אחד מישראל — באופן שירושה היא לנו מאבותינו — שכאשר עושה דבר בזריזות, הרי זה מורה על שמחתו וחפצו כו', והיינו, שאע"פ שלכאורה יש מקום לטעון שסיבת הזריזות היא בגלל שהי' מבובל, או אפילו אם הי' מיושב, הרי זה רק מורה שאינו עצל כו', אבל מי יאמר שזהו חפצו ורצונו כו' — הנה על זה אומר רבינו הזקן שהזריזות מורה על "שמחתו וחפצו",

והביאור בזה — ע"פ הידוע פסק הרמב"ם⁶⁴ שבפנימיות רוצה כל אחד מישראל לקיים תומ"צ כו', ולכן, כשמקיים מצוה בזריזות (לאחרי שמתגבר על העצלות כו'), אזי מתגלה רצונו האמיתי, שמחתו וחפצו (שזהו כל התענוג שלו) כו'.

יא. ועי"ז שעבודת האדם היא בזריזות — פועלים ענין של זריזות בנוגע לגאולה, שקשורה עם כללות ענינו של ר"ח (כנ"ל ס"ט),

ושייכת במיוחד לחודש כסלו, שסיומו בהדלקת נרות חנוכה, הקשורים עם נרות המקדש, אבל באופן ש"הנרות הללו אינן בטלים לעולם" (כמ"ש הרמב"ן⁶⁵), שזהו"ע שלמעלה מהגבלה, ומספרם שמונה, שזהו החידוש של משיח, שאז יהי' כינור של שמונה נימין⁶⁶; ולפנ"ז — הגאולה של רבינו הזקן בי"ט כסלו, "החג אשר פדה בשלום נפשנו וכו'" (ככל אריכות הדברים במכתבו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁶⁷), ולאח"ז גם הגאולה של אדמו"ר האמצעי ביו"ד כסלו, ועד שבגלל זה נקרא חודש כסלו כולו בשם "חודש הגאולה"⁶⁸.

וכללות הענין בזה — שכל אחד צריך לפעול בעצמו לצאת מהגבלות שלו, ולפעול זאת גם על אחרים, שזהו"ע של גאולה פרטית, ומהגאולה הפרטית שכל אחד מישראל — באים לגאולה הכללית של כל בני"י, החל מהענין ד"ואולך אתכם קוממיות", בקופה זקופה⁶⁹, עוד בימי הגלות האחרונים, ועד לגאולה בפועל ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

(64) הלי' גירושין ספ"ב. (65) ר"פ בהעלותך. (66) ערכין יג, ב. (67) אג"ק שלו ח"א ע' רנט. וש"נ. (68) ראה גם שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו תשי"ב ס"ג (תו"מ ח"ד ס"ע 127 ואילך). ועוד. (69) בחוקתי כו, יג ובתו"כ ופרש"י.

המטה. וכמובן גם מזה ש"אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבריו"⁶, והיינו, שאע"פ שלו יש רק קב אחד, ואילו מחבירו יוכל לקבל תשעה קבין, וכיון שזה "חבירו", בודאי יתנם לו "בעין יפה", מ"מ, טבע האדם שרוצה "בקב שלו", שהשיג ע"י עבודתו ויגיעתו דוקא. וטעם הדבר — לפי שכך הוא למעלה, שיש חביבות יתירה אצל הקב"ה בעבודת המטה, ובהתאם לכך נעשה גם טבע האדם, מלשון "אדמה לעליון"⁸, שרוצה בקב שלו דוקא; ועד שסוכ"ס מקבל עי"ז גם תשעה הקבין של חבריו, כמבואר בכ"מ⁹].

ומזה מובן, שסיון הוא חודש השלישי בענינים שמלמעלה למטה, וכסלו הוא חודש השלישי בענינים שמלמטה למעלה.

ונמצא, שיש נקודה משותפת בחדשים סיון וכסלו שהם חודש השלישי, אבל בכל אחד מהם יש גם ענין וחידוש מיוחד שאין בזולתו; החילוק והענין המיוחד שבכל אחד מהם — נתבאר בכתבי אדמו"ר ז"ל¹⁰, אבל שם לא נתבארה הנקודה המשותפת שביניהם, כיון שזהו ענין המובן מעצמו, כדלקמן.

ג. ובהקדים ביאור מעלת הענין דשלישי:

בכלל יש מצד הטבע ב' קוין — חסד וגבורה, וכמו באדם, אם הוא במצב רוח טוב, שאז עומד בתנועה של חסד והתפשטות, או שאינו במצב רוח טוב, שאז עומד בתנועה של גבורה וצמצום;

ויש קו שלישי שלמעלה משניהם ואינו מוגדר בהם, ולכן בכחו להגביל כל אחד מהם, ועד — לצרפם ולחברם ולעשות מהם ענין אחד, שזוהי תכלית השלימות, וכידוע בענין "עושה שלום במרומיו"¹¹, שאע"פ שישנו החילוק בין מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, הנה הקב"ה שהוא למעלה משניהם, למעלה מכל מדידה והגבלה, עושה שלום ביניהם לחברם יחד כו'.

ובלשון הקבלה — הרי זה החילוק בין תהו לתיקון¹², שבתהו יש רק ב' קוין, ובלשון הכתוב¹³: "וימלוך... וימת": תוקף ההתפשטות או תכלית הצמצום, והמעלה של תיקון — שיש בו ג' קוין, שדוקא על ידם

(6) ב"מ לח, רע"א. (7) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ. (8) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד. (9) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 125. וש"נ. (10) לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. ע' ריז. (11) איוב כה, ב. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 260. וש"נ. (12) ראה תו"ח וישלח נא, ג ואילך. תו"מ סה"מ כסלו ס"ע קעד. וש"נ. (13) וישלח לו, לב ואילך.

"העולם עומד" ו"העולם קיים"¹⁴, שזהו מצד מעלת הקו השלישי שמצרף ומחבר ב' הקוין, להיותו למעלה מהם, ועד למעלה ממדידה והגבלה של גדרי הטבע וכללות סדר ההשתלשלות.¹⁵

ד. וענינו בעבודת האדם:

ישנם ב' הקוין ד"סור מרע" ו"עשה טוב"¹⁶, וכפי שמתבטאים בכך שבגוף האדם יש שני ידים, יד ימין — "ימין מקרבת", ויד שמאל — "שמאל דוחה"¹⁷, וכן שני רגלים, רגל ימין, שמורה על הענין ד"הוי רץ למצוה"¹⁸, ורגל שמאל, שמורה על הבריחה מענינים בלתי-רצויים כו'. אך לא די בכך שיחליט בעצמו באיזה קו לילך, אלא צריך להסתכל ולראות מהי הוראת התורה ("בקש שלום"¹⁹) — שהיא בקו האמצעי (שלישי), "תפארת גופא" (בין "חסד דרועא ימינא" ל"גבורה דרועא שמאלא")²⁰, שאז נעשית עבודתו בשלימות — "תפארת לעושי ותפארת לו מן האדם"²¹, ועי"ז פועל גם שלימות בעולם.

והענין בזה — שקו השלישי פועל שעבודתו בב' הקוין תהי' לא מצד ולפי הגבלת טבע מדותיו כו', אלא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

ה. וכן הוא גם בסדר החדשים — החל מהחדשים שהם בקו דמלמעלה למטה:

חודש ניסן הוא בתנועה של גילוי והתפשטות (חסד) — שבו היתה הגאולה דיצי"מ, באופן של דילוג — "מדלג על ההרים"²², שבהיותם שקועים במ"ט שערים הדיפך הקדושה²³, "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"²⁴, שזוהי הנהגה שלמעלה מהטבע; וזהו ענינו של כל החודש נכי, אע"פ שהיציאה ממצרים היתה בחמשה עשר בו, הרי כבר בר"ח ניסן נצטוו בני"י על קרבן פסח (הקשור עם יצי"מ), וכפירוש רש"י ש"כיון שקבלו עליהם (בר"ח) מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו",

(14) אבות פ"א מ"ב-מ"ח.
 (15) נזכר גם ענין השתלשלות הכתרים זה מזה (ראה לקו"ת ר"פ קרח. ובכ"מ), שגם הכתר שבעולם התחתון שהוא למטה מהע"ס של העולם שלמעלה ממנו, ה"ה קשור עם הכתר שבעולם היותר עליון, ועד לבחי' הכתר שלמעלה מכל סדר השתלשלות.
 (16) תהלים לד, טו. לו, כו.
 (17) סוטה מז, א. וש"נ.
 (18) אבות פ"ד מ"ב.
 (19) ראה לקו"ת בלק עד, א ואילך. ובכ"מ.
 (20) תקו"ז בהקדמה (ז, א).
 (21) אבות רפ"ב.
 (22) שה"ש ב, ח.
 (23) ראה זו"ח ר"פ יתרו.
 (24) נוסח הגש"פ.
 (14) אבות פ"א מ"ב-מ"ח.
 (15) נזכר גם ענין השתלשלות הכתרים זה מזה (ראה לקו"ת ר"פ קרח. ובכ"מ), שגם הכתר שבעולם התחתון שהוא למטה מהע"ס של העולם שלמעלה ממנו, ה"ה קשור עם הכתר שבעולם היותר עליון, ועד לבחי' הכתר שלמעלה מכל סדר השתלשלות.
 (16) תהלים לד, טו. לו, כו.
 (17) סוטה מז, א. וש"נ.

תשרי, שהענינים שנפעלים בדרך כלל ע"י אמירת תחנון, נפעלים מצד מעלת ימים הנ"ל שבחודש תשרי, הקשורים עם הענין ד"ושמחת בחגך"⁵⁵,

וכיון שענין זה נעשה מצד מעלת הזמן עצמו, הרי זה באופן נעלה יותר מכמו שנעשה ע"י אמירת האדם, שבשביל זה יש צורך בידיעת פירוש המילות ועניני הכוונות כו'.

ויתירה מזה, שענינו של ר"ח פועל גם על ההפטרה שבשחרית, עוד לפני אמירת ברכת החודש — שלמרות שבדרך כלל צריכה להיות ההפטרה "מענין הפרשה"⁵⁶, הנה בקביעות כזו דוחים ההפטרה שמענין הפרשה ומפטירים "מחר חודש" (בסיפור דוד ויהונתן, שזהו גם ענין יחוד שמשא וסיהרא⁵⁷, ובאופן ד"עד דוד הגדיל"⁵⁸, שקשור עם ענין הגאולה).

י. והמעלה שבקביעות כזו היא בבחינת "ברוך אומר ועושה"⁵⁹:

בכל שבת שבו מברכים בני"י את החודש, במעמד עשרה מישראל, ובמקום קדוש, שגם בזמן הגלות נקרא "מקדש מעט"⁶⁰ — ברור הדבר שהקב"ה מקיים את הברכה; אבל יש מעלה יתירה כאשר המשכת הברכה היא בזריזות, שמיד לאחרי ה"אומר" — אמירת הברכה שפועלים בני"י בכחו של הקב"ה, שהוא הנותן להם כח לברך את החדשים⁶¹ — נמשך ה"עושה".

וההוראה מזה בעבודה — שכאשר יהודי מחליט לעשות דבר טוב, בא' הקוין הנ"ל, אין לו לעשות חשבונות ולדחות זאת למחר כו', אלא דורשים ממנו ענין הזריזות — לעשות זאת תיכף ומיד.

וכפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק⁶² גדול מעלת הזריזות, ש"זריזותי דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם, כי העקדה עצמה אינה נחשבה כ"כ לנסיון גדול לערך מעלת אברהם אבינו ע"ה, בשגם כי ה' דיבר בו קח נא את בנך כו'⁶³, והרי כמה וכמה קדושים שמסרו נפשם על קדושת ה' גם כי לא דיבר ה' בם, רק שאברהם אבינו ע"ה עשה זאת בזריזות נפלאה להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו",

(55) פ' ראה טז, יד.
 (56) ראה שו"ע אדה"ז שם רסרפ"ד. וש"נ.
 (57) ראה אוה"ת בראשית כ, א. ועוד.
 (58) שמואל-א כ, מא.
 (59) נוסח התפלה "ברוך שאמר". וראה
 (60) יחזקאל יא, טו. וראה מגילה כט, א.
 (61) ראה "היום יום" כה אלול. ובכ"מ.
 (62) סכ"א.
 (63) וירא כב, ב.
 (55) פ' ראה טז, יד.
 (56) ראה שו"ע אדה"ז שם רסרפ"ד. וש"נ.
 (57) ראה אוה"ת בראשית כ, א. ועוד.
 (58) שמואל-א כ, מא.
 (59) נוסח התפלה "ברוך שאמר". וראה

וכל זה — לא רק בעבודתו בנוגע לעצמו, אלא גם בעבודה עם הזולת, כהוראת ימי חנוכה שצריך להאיר "על פתח ביתו מבחוץ"³⁶, ועד ש"כל הגולה" נעשית "כמדורת האש" (כהלשון בנוגע לקידוש החודש⁴⁹), ועי"ז זוכים להדלקת הנרות בביהמ"ק, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ט. האמור לעיל אודות ענינו המיוחד של חודש כסלו שמתברך ביום הש"ק זה, הו"ע ששייך לשבת מברכים חודש כסלו בכל שנה; ונוסף לזה יש גם הוראה מאופן הקביעות של שבת מברכים כסלו שיש בזה שינויים משנה לשנה, וכיון שקביעות החדשים היא ע"פ תורה, בודאי יש בזה גם הוראה:

הקביעות המיוחדת של שבת מברכים חודש כסלו בשנה זו היא — בערב ר"ח, כך, שמשבת מברכים נכנסים לר"ח מיד, ללא הפסק בינתיים.

ברוב הפעמים הקביעות היא באופן שבין שבת מברכים לר"ח יש הפסק של כמה ימים, שבאמצעותם נמשכת הברכה של שבת מברכים עד שמגיעה לר"ח, אבל כיון שהמשכה זו היא בדרך מעביר (אף שפועלת בהם איזה רושם), הרי זה באופן שהברכה מתעלמת בהם, ואינה באה בהתלבשות ובגלוי, שהרי לא ניכרת בהם ברכת החודש הבא, ואדרבה, הם ימים ששייכים לחודש הקודם; וזוהי המעלה שבשבת מברכים חודש כסלו בשנה זו — שאין הפסק בין שבת מברכים לר"ח.

ועד כדי כך, שבשבת מברכים עצמו, לאחרי חצות היום, ישנה כבר הפעולה דר"ח, שלכן אין אומרים צדקתך צדק במנחת שבת⁵⁰, והיינו, שהענינים שנפעלים בכל שבת ע"י אמירת צ"צ (כמובא מדברי הזהר⁵¹ שג' הפסוקים דצו"צ הם כנגד ג' הצדיקים יוסף משה ודוד כו'), נפעלים מעצמם מצד ענינו של ר"ח (שקשור עם ענין הגאולה, שאז "עתידים (בנ"י) להתחדש כמותה"⁵², וזהו גם ענינם של משה ודוד — גואל ראשון הוא גואל אחרון⁵³),

[וע"ד משנ"ת⁵⁴ בנוגע לימים שאין אומרים בהם תחנון בחודש

(49) ר"ח כב, ב (במשנה).
 (50) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסרצ"ב. זח"א רנג, א. שער הפסוקים ויחי מט, יוד. תו"א משפטים עה, ב.
 (51) ראה שם ס"ה. וש"נ.
 (52) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).
 (53) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. דבר" ספ"ט.
 (54) ראה גם תו"מ חס"ג ס"ע 190. וש"נ.

שלכן נאמר²⁵ "וילכו ויעשו בני ישראל" — כמרומז בשם "ניסן", שיש בו ב' נוני"ן, שמורה על "נסי נסים", כמובן מדברי הגמרא²⁶ "הרואה הונא בחלום, נס נעשה לו (נו"ן כנגד נו"ן), חנינא חנינא יוחנן, נסי נסים נעשו לו" (נוני"ן הרבה, נסים רבים), היינו, שזהו "נס" אפילו לגבי ענין של "נס".

ואילו חודש אייר הוא בתנועה של הגבלה וצמצום (גבורה) — שלמרות שזה עתה יצאו ממצרים כדי ללכת לקבל את התורה, וא"כ היו צריכים לכאורה לעמוד בתנועה של יציאה מהכלים לגמרי, הנה בפועל היו אז במדבר, במעמד ומצב של הליכה מדודה ומוגבלת, ללא ענין של הפלאה מיוחדת ("אָ געוואַלדיקער ענין"), שזהו תוכן הענין דספה"ע שסופרים יום אחרי יום כו'; ובהתאם לכך הרי זה חודש שאין בו מועד ויו"ט מיוחד.

ולאח"ז בא חודש סיון, חודש השלישי²⁷ — קו השלישי שמחבר את שני הקוין להיותו למעלה משניהם, שלכן הי' בו הענין דמ"ת — "אוריאלן תליתאי בירחא תליתאי"²⁸ — שבו נתבטלה הגזירה ("שניט"²⁹) וההבדלה שבין עליונים ותחתונים³⁰.

ו. וכן הוא סדר החדשים שהם בקו דמלמטה למעלה:

חודש תשרי הוא בתנועה של גילוי והתפשטות (חסד) — "מרובה במועדות"³¹, ו"מושבע בכל", "גתות בתוכו ברכות בתוכו .. סוכה בתוכו לולב וערבה בתוכו"³², באופן שאין דוגמתו בכל שאר חדשי השנה.

ואילו חודש מרחשון הוא בתנועה של הגבלה וצמצום (גבורה) — שאין בו מועדים וימים טובים, וכל ענינו הוא העסק בעבודת האדמה, חרישה וכו', שזוהי העבודה היותר תחתונה וקשה, שלכן מצינו שהדגשת ענין המנוחה בשנת השמיטה מתבטאת במיוחד ביחס לשלילת עבודת האדמה דוקא.

[וזהו גם החילוק בין מרחשון לאייר — שהעבודה של חודש אייר, ספירת העומר, היא בענין האור והגילוי (ספירה מלשון בהירות ואור³³),

(25) בא יב, כח.
 (26) ברכות נו, רע"א (ובפרש"י).
 (27) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 258 ואילך.
 (28) שבת פח, א.
 (29) ראה לקר"א להה"מ סרס"א. וראה גם תו"מ חמ"ז ע' 89. וש"נ.
 (30) תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.
 (31) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ב ס"ב. וש"נ.
 (32) ויק"ר פכ"ט, ח.
 (33) ראה לקר"ת אמור לו, ב. ובכ"מ.

ואילו העבודה דחודש מרחשון היא עבודת האדמה, דכיון שחודש מרחשון הוא בחדשים שהם בקו דמלמטה למעלה, מודגשת בו יותר העבודה עם המטה דוקא].

ולאח"ז בא חודש השלישי, חודש כסלו, ששייך לקו השלישי שמחבר את שני הקוין להיותו למעלה משניהם — כפי שענין זה מתבטא בסיום החודש (ש"הכל הולך אחר החיתום"³⁴) ביו"ט דחנוכה, שקשור עם ענין המס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, שזה הי' אופן עמידת בני נגד היוונים מבלי להתחשב בחשבונות שהם חלשים ומעטים נגד גבורים ורבים כו',

ובאופן כזה הוא גם קיום מצות נר חנוכה — כמ"ש הרמ"א³⁵ שעכשיו נעשה "מנהג פשוט" שכל אחד מישראל מדליק נר חנוכה באופן ש"יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך", שזהו אופן ההנהגה ד"מהדרין מן המהדרין"³⁶ (שלא מצינו דוגמתו בכל שאר המצוות, שהסדר בזה, שישנו עצם ענין קיום המצוה, וישנו קיום המצוה באופן של הידור, "כל חלב לה"³⁷, ועד לאופן ד"מהדרין מן המהדרין"), שהנהגה זו באה כתוצאה מענין המס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה.

ז. ועוד ענין שניתוסף בחודש כסלו דוקא בדורות האחרונים (אף ש"אכשור דרא" בתמ"י³⁸) — התגלות תורת החסידות ב"ט כסלו באופן ש"יפוצו מעינותיך חוצה"³⁹:

ידוע הפתגם⁴⁰ ש"כל ענין החסידות הוא לשנות טבע מדותיו" — לא רק שינוי ותיקון מדה בלתי רצוי, דמאי קמ"ל, שהרי הצורך וההכרח בזה הוא גם מצד קיצור שו"ע, ואילו החידוש של תורת החסידות הוא — שצריך לשנות גם את הטבע דקדושה, ולא באופן של ביטול ושכירת מציאות הטבע, שהרי "לא תהו בראה (כי אם) לשבת יצרה"⁴¹, אלא באופן שעושים ממנו דירה לו ית' בתחתונים⁴², והיינו, שבעולם גופא פועלים ענין שלמעלה ממדידה והגבלה — בדוגמת העילוי שפועל קו השלישי בשני הקוין.

(34) ברכות יב, א.
 (35) או"ח סתרע"א ס"ב.
 (36) שבת כא, ב.
 (37) ויקרא ג, טז. וראה רמב"ם הל' איסורי מזבח בסופן.
 (38) יבמות לט, ב ובפרש"י. וש"נ.
 (39) ראה סה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך.
 (40) לקו"ד ח"א נו, א.
 (41) ישעי' מה, יח.
 (42) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (43) ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפלו"ו. ובכ"מ.

וזהו גם הענין דיפוצו מעינותיך חוצה — שהתפשטות המעיינות היא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, שלכן מתפשטים ובאים גם ל"חוצה".

ובזה גופא מודגש ענין ה"מעייין" דוקא — לא כמו גשם שבא מלמעלה, אלא דוקא מעיין שנובע מלמטה, שענין זה קשור עם מעלת עבודת המטה דוקא (שהרי כסלו הוא חודש השלישי בסדר העבודה דמלמטה למעלה), שלכן מגיע למעלה מעלה ביותר.

ח. וענין זה מהוה לימוד והוראה לכל אחד מישראל שמברך את החודש:

יהודי יכול לחשוב שדי בכך שיעבוד ויצליח בעבודתו בב' הקוין דסור מרע ועשה טוב, ובפרט כשחושב שיש לו יצה"ר גדול... וגם הסביבה לא כל פעם מסייעת לעבודת ה', וכפי שרואה את כל הקשיים שהיו בעבודתו אתמול וכו'.

ועל זה באה ההוראה מהחודש השלישי — שעבודתו של יהודי צריכה להיות באופן שלמעלה מהגבלת שני הקוין כו', והיינו לפי שמציאותו של יהודי היא למעלה ממדידה והגבלה, להיותו בנו של הקב"ה, כפי שמאריך רבינו הזקן בהתחלת ספר התניא⁴³ [שזהו הדרוש שאמר רבינו הזקן ביום ההולדת של הצ"צ⁴⁴] ש"כמו שהבן נמשך ממוח האב כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית", כך, שיש לו כחות בלתי משוערים, ולכן אינו יכול להסתפק בעבודה מוגבלת (כפי שיכול להסתפק מישהו אחר), אלא ממנו דורשים עבודה ללא הגבלות — לא רק "בכל לבבך" (שבזה נכלל הפיכת היצה"ר כו'⁴⁵, אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא⁴⁶), אלא גם "בכל מאדך"⁴⁷; וכל זמן שעבודתו היא רק במדידה והגבלה, יכולים לשער עד כמה גדולה הרחמנות עליו, שבה בשעה שיש לו כחות בלתי משוערים, מסתפק בעבודה כזו שלפי ערך הכחות שלו נחשבת לענין של מה בכך, כמו נתינת פרוטה בלבד!

ולאידך גיסא, גם כאשר משתתף בנתינת "אצבע קטנה"⁴⁸, יש ביכלתו לפעול באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

(43) רפ"ב.
 (44) ראה אג"ק אדמור"ר מוהרי"ת ח"ד ע' עדר (נעתק ב"היום יום" ו אדר שני). וראה גם תו"מ חמ"ו ס"ע 280. חס"ט ס"ע 304. וש"נ.
 (45) ראה ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה.
 (46) ראה זח"א ד, א. הובא בתניא ספ"י.
 (47) ואתחנן ו, ה.
 (48) ראה קה"ר בתחלתו. וש"נ.